

Posljednji preživjeli: Starenje sa sjećanjem na Auschwitz

Kategorija: VIJESTIAžurirano: Nedjelja, 19 Siječanj 2020 08:36
Objavljeno: Nedjelja, 19 Siječanj 2020 08:36

#75. GODIŠNJICA OSLOBOĐENJA LOGORA#

Gledajući fotografije svojih roditelja i sestara koji su ubijeni u Auschwitzu, Szmul Icek dršće i oči mu se pune suzama.

Iako je to bilo prije 75 godina, Icekova sjećanja na život i smrt u nacističkom logoru bolno su svjež.

Više od milijun Židova ubijeno je u Auschwitzu, u tada okupiranoj Poljskoj.

Posljednji preživjeli sada su starci, ali i dalje žive s fizičkim i mentalnim ožiljcima užasa iz onoga vremena.

Otkako je logor oslobođen prije tričetvrt stoljeća, koža im se naborala, a istetovirani brojevi izbljedjeli.

Baš kao što blijedi kolektivno sjećanje na holokaust.

Oni su posljednji svjedoci traumatičnih događaja koje neki antisemitski revizionisti sada, u 21. stoljeću, pokušavaju dovesti u pitanje.

I dok se Izrael priprema obilježiti 75. godišnjicu oslobođenja logora na svečanosti s brojim svjetskim državicima, agencija AFP razgovarala je s desetak preživjelih i zapisala njihova svjedočanstva.

Neki su svoje priče ispričali hladno i detaljno, bez suza.

Drugi o tome jedva mogu govoriti, a nekima je sjećanje uništio Alzheimer. Dio ih i danas osjeća stid.

Icek (92), rođen u današnjoj Poljskoj, teško govori i prepušta supruzi da ispriča tragediju njegove obitelji.

Početkom 1942. njegove dvije sestre odgovorile su na obavijest zloglasne tajne policije Gestapoa da joj se djeca trebaju prijaviti kako bi zaštitila svoje obitelji.

"Otišle su i više ih nikad nisu vidjeli. Ne znaju što im se dogodilo", rekla je Icekova supruga Sonia.

Icek je dugo godina svoj logoraški broj, 117 568, tajio od nje.

Nakon što je godinama živio u Belgiji, bračni par se skrasio u stanu u Jeruzalemu. Na zidovima u dnevnom boravku stari su obiteljski portreti.

Na jednom je Icekov otac, duge brade i s okruglim šeširom. Majka mu je imala podrezanu kosu kakva je bila moderna u ono doba.

Posljednji preživjeli: Starenje sa sjećanjem na Auschwitz

Kategorija: VIJESTIAžurirano: Nedjelja, 19 Siječanj 2020 08:36

Objavljeno: Nedjelja, 19 Siječanj 2020 08:36

Mjesec dana nakon što su mu sestre nestale, Nijemci su došli po ostatak obitelji. Roditelje, dvojicu braće i njega.

"Kada su stigli u Auschwitz i iskricali se iz vlaka, oca je držao za ruku kao da je dječčić", pripovijeda Sonia.

Nacisti su ih razdvojili. "Plakao je, želio je ostati s ocem. Ali Nijemac je rekao: 'Ne, ti ideš onamo'".

Bio je to posljednji put da je vidio oca, kojeg su poslali u plinsku komoru. I majka mu je ondje stradala, ali su oba brata, kao i on, preživjela.

Pepeo

Menahem Haberman, rođen 1927. u ondašnjoj Čehoslovačkoj, bio je tinejdžer poput Iceka kada je stigao u Auschwitz, gdje je odvojen od obitelji.

Njihovi se putevi nikada nisu ukrstili ni u logoru smrti ni u Jeruzalemu, gdje Haberman sada živi u domu umirovljenika.

Sjećanje mu je još uvijek britko. Pripovijeda kako su ga drugog dana boravka u logoru odveli na rub neke vode i dali mu lopatu.

"Ondje je bio kanal i morao sam sipati pepeo u vodu. Nisam znao što radim. Kada sam se vratio, pitao sam jednog iskusnijeg logoraša: "Što sam učinio?".

"Rekao mi je: 'Cijela tvoja obitelj pretvorena je u taj pepeo četiri sata nakon dolaska'".

"Tada sam shvatio gdje sam", rekao je Haberman.

Gorak susret sa smrću bio je mu poticaj da preživi. "Rekao sam samome sebi da ne želim umrijeti ovdje, ne želim da mi pepeo pluta na vodi i kanalom putuje do rijeke".

"Bio je ondje jedan čovjek koji je rekao na jidišu: 'Oni koji nemaju snage raditi, završit će u dimnjaku. To je rečenica koju sam uvijek imao na umu'".

Iskustva posljednjih preživjelih, koji su bili djeca kada su odvedeni u logor smrti, duboko su utkana u njihovo biće.

"Svaki dan mislim o tome, posebno noću", kaže Haberman.

"Sedamdeset i pet godina poslije, mi i dalje živimo s tim, ne zaboravljamo, ne možemo zaboraviti".

Nacistička Njemačka ubila je šest milijuna Židova. Od toga 1,1 milijun u Auschwitzu, a Habermanu do danas nije jasno kako je uspio preživjeti.

"Poznavao sam ljude koji su bili bolji od mene, zašto su oni umrli, a ja nisam?".

Glad

U predgrađu Tel Aviva, 91-godišnja Malka Zaken u malenom stanu ima mnogo lutaka. Iako je u poznim godinama, traume iz Auschwitza još su žive

"Kad sam bila djevojčica, majka mi je kupovala lutke", rekla je prisjećajući se djetinjstva u Grčkoj s roditeljima i šestero braće i sestara.

"Ali nacisti su je spalili. Kada gledam lutke, sjetim se nje i svoga doma".

Sada dane uglavnom provodi gledajući sapunice.

Sjeća se zlostavljanja u Auschwitzu. "Bile smo gole, a oni su nas tukli. Nikada neću zaboraviti koliko sam patila, nikada".

"Kakav je to bio pakao! Ne znam kako sam preživjela".

Njezin broj, 76 979, još se vidi na naboranoj koži. Događaji iz logora dugo su je proganjali.

"Nakon oslobađanja, godinama nisam mogla spavati. Noću bi ležala i plakala".

Osim straha da će završiti u plinskoj komori, Zaken se sjeća i gladi koja je logoraše pretvorila u hodajuće kosture.

Saul Oren (90), kojem je majka isto ubijena u Auschwitzu, također se sjeća nezamislive gladi koja je ondje vladala. "Davali su nam razvodnjenu juhu i to je bilo sve za cijeli dan. Ponekad bi dobili krumpir ili komadić kruha".

Kaže da se nikada nisu usudili ni to malo pojesti odjednom. "Htjeli smo nešto sačuvati za kasnije jer smo mislili da možda nećemo moći podnijeti glad".

I kad je izašao iz logora, glad ga je pratila.

Zbog približavanja Sovjeta nacisti su dio logoraša usred zime natjerali na "marš smrti" dublje u Njemačku ili Austriju.

"Marširali smo 12 dana, praktički bez jela. Kada smo stali u šumi, vidjeli smo uginulog konja i svi smo se bacili na njega. Svatko ga je zagrizao", rekao je Oren.

Još jedan preživjeli, Danny Chanoch, tjednima je marširao u snijegu i grebao tlo u nadi da će iščeprkati ponešto smrznute trave.

Još uvijek ga proganjaju slike preživjelih kako jedu tijela logoraša koje su ubili nacisti.

"Nisu mogli podnijeti glad pa su jeli ljudsko meso".

Eichmann

Chanoch je nakon Auschwitzta odveden u logore Mauthausenu i Gunskirchenu, a oslobođen je kada mu je bilo 12 godina. Nešto kasnije, u talijanskoj Bologni, ponovno je spojen s bratom Urijem.

Danas živi u selu između Jeruzalema i Tel Aviva i na svoje iskustvo u logoru gleda filozofski.

"Ponekad se pitam kako bih mogao živjeti bez Auschwitzta?".

"Ukazao mi je na pravi put, da ne preskačem ništa i da radim ono što želim", kazao je.

Novoosnovana Država Izrael brzo je usvojila zakone kojima se zločini protiv židovskog naroda, čovječnosti i ratni zločini kažnjavaju smrtnom kaznom.

Zakoni su iskorišteni za pogubljenje Adolfa Eichmanna, jednog od tvoraca tzv. konačnog rješenja, plana istrebljenja europskih Židova.

Eichmann je uhićen u Argentini 15 godina nakon rata, prokrijumčaren u Izrael i izveden pred sud.

Za Shmuela Blumenfelda (94), preživjelog iz Auschwitzta s brojem 108 006, bio je to povijesni obrat.

Postao je jedan od Eichmannovih zatvorskih čuvara. "Jednoga dana kad sam mu nosio ručak, zavrnuo sam rukave kako bi mogao vidjeti moj tetovirani broj. Vidio ga je, ali se ponašao kao da nije".

"Tada sam mu jasno pokazao broj i rekao mu: "Tvoji ljudi nisu završili posao. Dvije godine sam bio ondje i još sam živ", kazao mu je Blumenfeld na njemačkom.

"Drugi put se žalio da ne može spavati jer je prebučno. Odgovorio sam mu da više nije u svom uredu nego u mom".

U svome domu Blumenfeld čuva vreću sa zemljom prikupljenom na mjestima gdje su mu ubijeni članovi obitelji.

"Majka mi je rekla da nikada ne zaboravim da sam Židov i poslušao sam je", kaže Blumenfeld.

Unatoč svojim godinama, Blumenfeld nastavlja putovati u Poljsku sa skupinama mladih Izraelaca.

Život

Iako joj je gotovo 95, Batcheva Dagan puna je energije i odlučna iskoristiti svoje iskustvo za educiranje novih naraštaja.

Posljednji preživjeli: Starenje sa sjećanjem na Auschwitz

Kategorija: VIJESTIAžurirano: Nedjelja, 19 Siječanj 2020 08:36

Objavljeno: Nedjelja, 19 Siječanj 2020 08:36

Kad je iz Auschwitza izašla živa, imala samo jedno na umu. "Reci ljudima".

Ona je radila u Birkenauu, susjednom logoru, u skladištu gdje su se gomilale cipele i druge osobne stvari logoraša.

"Ondje sam provela 20 mjeseci, 600 dana i noći", rekla je Dagan. Zadaća joj je bila da spaljuje putne kovčege Židova koji su stizali u logor.

"Izračunajte koliko je to sekundi, a svake sekunde bojite se da ćete umrijeti. Nemate pojma što to znači, živjeti svaki trenutak s prijetnjom da vam je zadnji".

Iz svoga iskustva nastoji izvući nešto pozitivno i prenijeti dalje.

"Ne prenosim samo užase holokausta, nego i lijepe stvari poput pomaganja jedni drugima, vrline da se podijeli komadić kruha, prijateljstvo.. Ostali smo ondje ljudi".

Njihov osjećaj pobjede najviše stiže iz svakodnevnog života i gledanja kako novi naraštaji odrastaju.

"Živa sam.. Patila sam, ali sam to nadjačala", kaže Dagan.

Icek je godinama skrivao svoj tetovirani broj noseći duge rukave.

"Nije ga htio pokazati. Kao da ga je bilo stid. Rekla sam mu: 'Bio si u logoru i moraš biti sretan što si se vratio'", govori njegova supruga Sonia.

Sjedeći pored nje, Icek je prozborio samo dvije riječi: "Pobijedio sam".

(Hina)

Posljednji preživjeli: Starenje sa sjećanjem na Auschwitz

Kategorija: VIJESTIAžurirano: Nedjelja, 19 Siječanj 2020 08:36

Objavljeno: Nedjelja, 19 Siječanj 2020 08:36

